

Projectplan *Werkplaats Vermijs Pers* Het herleven van Ambacht en Grafisch Erfgoed

Stichting De Grafische LV; kunst, cultuur en erfgoed
Peter Vermijs, voorzitter

Theresiastraat 17
5041 BG Tilburg

M. 065141 1905
KvK. 91625424

E. degrafischelv@gmail.com
IBAN. NL989 RBRB 8842 1586 90

1. INLEIDING

De Stichting De Grafische LV wil in samenwerking met Stichting Electron / Grafische werkplaats RAAF, een nieuw ambachtelijke grafische drukwerkplaats in Breda ontwikkelen.

Ambitie hiermee is om het industrieel materieel erfgoed en het ambachtelijk vakmanschap van het zetten en drukken te behouden, door te geven en te verlevendigen. Met name is het van belang jongere vakmensen op te leiden en daarmee het vakmanschap van het drukken te behouden voor de toekomst.

2. STICHTING DE GRAFISCHE LV

Stichting De Grafische LV; kunst, cultuur en erfgoed is opgericht in 2023 door de kleinkinderen van drukker Louis Vermijs. De stichting heeft ten doel: *het uitoefenen, doorgeven en behouden van cultuuractiviteiten, industrieel erfgoed en grafische drukkunst en in het bijzonder het vakmanschap van het zetten en drukken.*

De stichting heeft uit het erfgoed van de oude drukkerijen L. Vermijs de beschikking gekregen over een historische **boekdruk proefpers (Graphix proefpers GX2NM)** en 8 zetbokken plus houten letters kasten die in de jaren 1950 dienst deed in de drukkerij van Louis Vermijs.

Grootvader Louis Vermijs startte in 1907 zijn drukkerij Louis Vermijs in Oosterhout. Na een paar jaar gaat hij ook de 'Oosterhoutsche courant' uitgeven, eerst als kopblad bij de Zevenbergsche Courant, later als zelfstandig weekblad 'het Kanton' dat meerdere keren per week verschijnt en wordt er een filiaal geopend in Breda.

Al gauw drukte zijn boekdrukpersen voor veel middenstanders en grote industriële bedrijven in de Baronie van Breda. Het bedrijf groeide uit tot een van de grootste drukkerijen van Nederland in de jaren 50. Men ging begin jaren 70 over van boekdruk naar offsettechniek, en van lood via vlakdrukmontage naar het volledig digitaliseren van het drukproces.

Toen de pers begin jaren 80 uit dienst werd genomen, is deze bewaard gebleven en overgebracht naar de werkplaats 'Vermijspers' op locatie NS 16 Ateliers te Tilburg. De broers Vermijs leverden daarmee een bijdrage aan het historisch erfgoed van de boekdrukkunst. Het onderhoud en gebruik worden gefinancierd met de publicatie van de Vermijs Prenten van jaarlijks 4 beeldend kunstenaars. Recent heeft de Stichting Keep on Rocking die sinds 1985 het project leidde, het eigendom overgedragen aan Stichting De Grafische LV met als doel deze te herbestemmen.

3. DE VERMIJS PERS

Het systeem Letterpress, of in het Nederlands: boekdruk is een druktechniek die inkt van hoger gelegen delen van een drukvorm, zoals loden of houten letters, overbrengt op papier. De boekdruk, de bakermat van de grafische industrie, werd groot door de uitvinding van de losse loden letters door Gutenberg in het jaar 1445. Nog steeds kan er met deze techniek gezet en gedrukt worden door losse letters met de hand te zetten en dat samen met kunststof beeld dragers, houten- en linogravures of clichés tot bijzondere drukwerken te maken.

De pers is in staat om met deze zware druktechniek een groot formaat van 50 x 70 cm drukwerk te drukken, volautomatisch in oplages met grote precisie (kleur op kleur). De unieke drukwerken zijn puur van kleur en papier en worden gezien als collectors items en bijzondere verfijnde drukwerkjes van een beperkte oplages. Daarom willen wij met het ambachtelijke vak van handzetting, boekdrukken en innovatie een actieve plek geven in deze tijd en voor de nieuwe generatie.

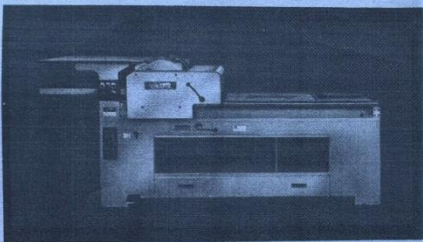
De boekdruckers omvat

- de Grafix pers drukformaat 50 x 70 cm.
- de zetterij met 6 - 8 zetbokken en een aantal series houten letters (ca 600).

Zetbokken en lettertypes zijn in hun geheel nog steeds aanwezig en over het algemeen in redelijk goede staat, te weten de lettertypes Spartan, Nobel, Promotor, Studio, Aigretta, Garcia, Flott, Oude schrijffletter, en meerdere ornamenten en clichés en koperen lijnen.

Grafix 2

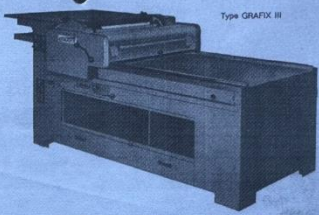
Die ideale Klarenessendruckpresse im Längsformat mit teilverstellbarem Druckfondament oder Testpresse mit regelbarem Druckfondament.
 Profil press, upright sheet, micrometric height adjustment for forme bed - ideally suited for block making - or with fixed bed.
 La presse idéale pour le tirage de clichés, format en long, avec matrice à réglage micrométrique ou presse de gravures en train avec matrice fixe.

Technische Daten	Technical data	Caractéristiques techniques
Größe des Druckformates	Maximum sheet size	Format maximum
Größe des Druckformates	Maximum print area	Surface d'impression
Max. zwischen den Sperrstangen	Distance between bed supports	One entre les cordons
Druckertiefe	Printer edge	2, mm
Aufzugstaste	Pushbars of packing	3, mm
2 Aufzugsvorrichtungen	2 adjusting devices for cylinder packing	Hauteur de l'habillage
	Power required	3 barres de tension pour l'habillage
Kraftwerk (Papierwerk-Motor)	Ink unit motor	Presses à manivelle
Kraftwerk (Zylinderwagen-Motor)	Power (cylinder motor)	Force nécessaire (presse à manivelle)
Reibschleif	Friction (cylinder motor)	Presses à manivelle (presse à manivelle)
Formenraum	Form space	Ensemble presse
Reibschleif (Typ 2 V)	Friction (type 2 V)	Poids net (modèle 2 V)
Reibschleif (Typ 3 V)	Friction (type 3 V)	~ 140 kg

• N = Machine mit starrem Druckfondament - Machine with fixed bed - Machine avec matrice fixe
 • V = Machine mit teilverstellbarem Druckfondament - Machine with micrometric height adjustment for forme bed - Machine avec matrice à réglage micrométrique

Type GRAFIX III

GRAFIX I, zoals in dit prospectus beschreven, is de ideale kleine pers voor vormvoorbereiding en zetterij.

GRAFIX II leent zich door haar formaat uitstekend voor clichéfabrieken en voor bedrijven met aangepaste in de formaatklasse van 50 x 70 cm. Zij is zowel voor handbediening als met motorisch aangedreven drukrollier leverbaar. Het rollenwapparaat behoort tot de standaarduitvoering.

GRAFIX III is speciaal geconstrueerd voor het testen en drukken met alle soorten drukvormen, gestoken in de originele ramsen van moderne zetterijen, zoals HCA, Selekt, Albert Gira, enz. Standaard wordt deze machine geleverd met motorisch aangedreven drukcilinder, cilinderborstel en rollenwapparaat.

Technische wijzigingen voorbehouden.

Deze selectie lettertypes is typerend voor het handelsdrukwerk uit de jaren 70, aangevuld met de lettertypes Garamont, Pascal, Helvetica, Rondo, en Libra, die heden ten dage nog vaak gebruikt worden.

4. DOEL: EEN NIEUWE DRUKWERKPLAATS IN BREDA

Aanleiding voor de herbestemming is dat de huidige generatie drukkers in Tilburg op leeftijd is (gemiddeld 80+) en binnen afzienbare tijd hun werkzaamheden zal moeten stopzetten. In Tilburg is onvoldoende aanwas om de toekomst zeker te stellen. Een nieuwe aanpak is nodig om het erfgoed te behouden en het ambacht duurzaam nieuw leven in te blazen.

Het bestuur van De Grafische LV heeft nationaal een verkenning gedaan naar plekken waar de pers een volgend leven kan krijgen. In Breda -waar de pers oorspronkelijk dienst deed- blijkt een levendige community met interesse voor de drukkunst. Een jonge generatie makers, kunstenaars en vrijwilligers houdt zich in Grafische werkplaats RAAF van Stichting Electron bezig met onder meer etsen en zeefdrukken. Zij delen de passie en enthousiasme. Verhuizing van de pers naar Electron kan zowel in hun aanbod een unieke meerwaarde bieden, als een duurzame toekomst voor dit erfgoed zeker stellen.

De organisaties hebben daarom de gezamenlijke ambitie opgepakt om de pers terug naar Breda te verhuizen, en daar samen een nieuwe werkplaats in te richten. Centrale doel daarbij is om het materieel en immaterieel erfgoed van boekdrukkunst duurzaam te behouden en beschikbaar te stellen als werkplaats voor ambachtslui, kunstenaars, ontwerpers en dichters en voor educatie door cursussen. Zo willen we het erfgoed van klassiek drukken doorgeven aan de jonge generaties met nieuwe ondernemende initiatieven.

Specifieke doelen daarbij zijn:

- De Vermijs pers en haar historie in stand te houden.
- De pers te gebruiken voor grafische kunstprojecten ter promotie van het ambacht.
- De ambachtelijke (onderhouds)kunde en kennis van drukken en zetten demonstreren en doorgeven, ten behoeve van behoud en herwaardering van het ambacht.
- Het maken van enkele films waarin voor toekomstige generaties wordt uitgelegd hoe de pers werkt en moet worden onderhouden.

2019

5. URGENTIE

Momenteel wordt er bijna elke week in Tilburg gebruikgemaakt van de drukpers door drie ervaren creatieve drukkers in de leeftijd van 80-84 jaar, die de pers al vele jaren kennen. Daarnaast maken ook enkele kunstenaars en grafici gebruik van de faciliteiten, waarbij af en toe speciale drukwerken worden geproduceerd. Het is van groot belang om een nieuwe opzet te overwegen, aangezien de huidige drukkers op leeftijd zijn en niet meer lang in staat zullen zijn om deze drukactiviteiten voort te zetten.

De huidige exploitatie rust deels op jaarabonnementen op de Vermijs Pers Prent (35-50 stuks). Daarnaast wordt de helft van de kosten voor huur, nutsvoorzieningen, en andere uitgaven bekostigd door vrijwillige bijdragen. De resterende financiering is afkomstig uit particuliere bronnen. Binnenkort verschijnt de 9e editie van de Vermijs Pers Prenten.

Eerder verschenen prenten van kunstenaars als o.a. Walter Kerkhofs, Jan Doms, Paul Bogaert, Inge Claesen, Paul van Dongen, Hans Vijgen, Marjolein Landman, Reinoud van Vught, Frans de Kock en Cees Haman.

Het voortbestaan van deze drukpers is cruciaal voor het behoud van het ambacht van drukwerk. De huidige drukkers, met hun rijke ervaring en kennis, zijn waardevolle dragers van een eeuwenoude traditie. Het project om de drukpers nieuw leven in te blazen en over te dragen aan jongere generaties is van groot cultureel en historisch belang. Het ambacht van drukken, met zijn unieke technieken en artistieke mogelijkheden, is niet alleen een **cultureel erfgoed** maar ook een bron van inspiratie voor de **creatieve industrie**, getuige de hernieuwde belangstelling voor het drukken door jonge kunstenaars en culturele instellingen zoals Raaf in Breda en Roodkapje in Rotterdam.

De drukpers en de bijbehorende technieken vertegenwoordigen een waardevol stuk **cultureel erfgoed** dat nauw verbonden is met de geschiedenis van drukkerijen en de ontwikkeling van gedrukte kunst. Het behoud ervan draagt bij aan het levend houden van ambachtelijke vaardigheden die anders verloren zouden kunnen gaan. Bovendien biedt het project de mogelijkheid om de **geschiedenis** van het klassieke drukken door te geven aan toekomstige generaties, waardoor het bijdraagt aan de **culturele identiteit** van Nederland.

Het behouden van de drukpers en het overdragen van de bijbehorende kennis zijn ook van groot belang voor de hedendaagse **creatieve industrie**. De druktechnieken die hier worden toegepast, vormen een bron van inspiratie voor kunstenaars, ontwerpers en ambachtslui. Ze stellen creatieve geesten in staat om te experimenteren met traditionele technieken en deze te integreren in moderne kunstvormen, waardoor een brug wordt geslagen tussen verleden en heden. Het project draagt dus bij aan het stimuleren van innovatie en creativiteit binnen de culturele en creatieve sector.

6. SAMENWERKING

De stichting Grafische LV wil de Vermijs pers en haar historie in stand te houden door deze onder te brengen bij de grafische werkplaats Raaf. Maar ook door de pers te gebruiken voor speciale en experimentele grafische kunstprojecten ter promotie van het ambacht.

De doelen van de partners versterken elkaar:

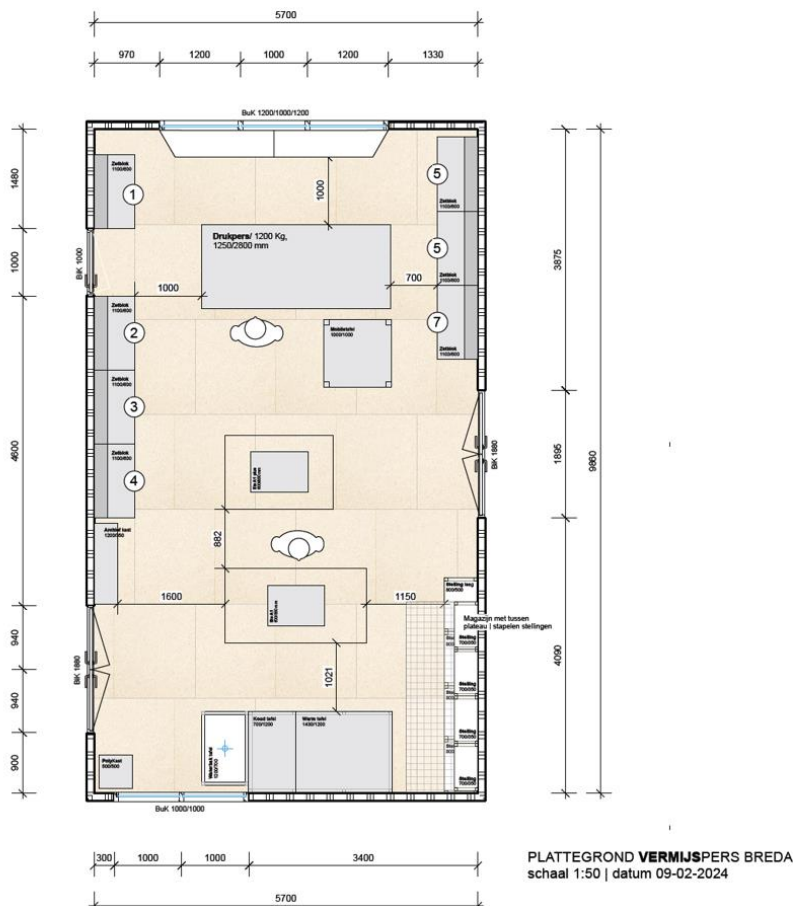
- A. Ambitie Vermijs Pers: De pers ter beschikking stellen en voortzetten van het drukken en zetten als ambacht en het organiseren van activiteiten met o.a. jongeren en kunstenaars.
- B. Ambitie Elektron: om een volwaardige broedplaats te zijn voor de grafische werkplaats in Breda.
- C. Ambitie RAAF, een werkplaats bieden voor iedereen die interesse heeft in grafische technieken, voor beginners, amateurs en professionals.

Als eigenaar en specialist zal Stichting Grafische LV de verhuizing van de pers en de inrichting van de werkplaats voor haar rekening nemen. Na de verhuizing zal Raaf de exploitatie en uitvoering verzorgen. Stichting De Grafische LV blijft haar kennis en netwerk inzetten ten gunste van de activiteiten. Ambitie is om bij succes na twee jaar het eigendom over te dragen aan Raaf, zodat de werkplaats duurzaam een zelfstandige toekomst heeft.

Brabant-breed netwerk

De betrokken organisaties werken allen vanuit- en met een breed netwerk van partners in Breda, Tilburg en Brabant en nemen dit netwerk mee in de nieuwe samenwerking, bijvoorbeeld in het uitnodigen van kunstenaars voor de Vermijs Pers Prent, het creëren van eigen werken van kunstenaars uit de regio of specifieke projecten van partners.

7. BEOOGDE INDELING WERKPLAATS BREDA

8. TOEKOMSTIG PROGRAMMA

Gezamenlijk hebben de partners de contouren geschetst voor het toekomstige programma van de werkplaats. Daaraan voorafgaand wordt in samenwerking met de huidige drukkers uit Tilburg en het Nederlandse drukkerij museum in Etten Leur een nieuwe generatie jonge drukkers bij Raaf opgeleid, zodat zij de pers kunnen onderhouden, bedienen en kennis en kunde breder kunnen helpen verspreiden. De programmering wordt straks uitgevoerd door RAAF en maakt in financiële zin geen onderdeel uit van dit verzoek.

1. Vermijs prent

RAAF heeft in het verleden ook (series van) kunstprenten en (maga-)”zines” uitgebracht en is dan ook goed bekend met het principe. Er is veel enthousiasme om het concept met deze pers nieuw leven in te blazen. Uitgangspunten daarbij zijn dat:

- Tenminste jaarlijks een serie van 4 prenten wordt uitgebracht;
- Steeds 4 kunstenaars een ontwerp maken en betrokken zijn bij het drukken;
- De prenten worden gelanceerd met een event voor de abonnees;
- De ambitie is om te groeien naar 100 abonnees over 2 jaar.
- de prints los ook verkocht worden in beperkte oplage

Bereik: 1 tot 4 uitgaven per jaar met een oplage van 100 stuks

Verkoopgraad: 90%

2019

2. Eéndaagse groepsworkshops 4 x p/jaar

Deze eendaagse workshop wordt ontworpen om deelnemers kennis te laten maken met de kunst van het drukken met de traditionele drukpers, het proces van letterzetten en het maken van lino's of andere mogelijkheden. Deelnemers zullen hands-on ervaring opdoen en de basisvaardigheden leren om zelfstandig te werken met de drukpers.

Bereik: 4 x per jaar 4 deelnemers (16 in totaal)

Bezettingsgraad: 90%

3. Vierdaagse groepsworkshops 1 x p/jaar

In een vierdaagse workshop kan dieper ingegaan worden op het maakproces met meer voorbereidingstijd. Deze workshop is voor de professional en vakgenoot die zelfstandig kan werken en weet wat die wil maken. De workshops kunnen al dan niet in bepaalde thema's worden georganiseerd of binnen specifieke technieken.

Bereik: 1 x per jaar 5 deelnemers (5 in totaal)

Bezettingsgraad: 90%

4. Zelfstandig gebruik door derden

Een kunstenaar die de pers kan bedienen, kan een breed scala aan werken produceren, zoals ansichtkaarten, posters, beperkte kunstoplages, boekomslagen, uitnodigingen, kunstboeken, zines en handgemaakte publicaties, kalenders, of reliëf grafiek. We faciliteren hen graag in het drukken van specials en collector items. Ook Bredase kunstorganisaties als Blind Walls Gallery, Graphic Matters, BredaPhoto, De Nieuwe Veste houden zich bezig met beeldcultuur en maken al met regelmaat gebruik van de faciliteiten van RAAF. Voor hen kunnen masterclasses of vak workshops op de pers worden gefaciliteerd. Een realistische verwachting is dat zo'n gelegenheid zeker eenmaal per jaar plaatsvindt. Ook organisaties die zich bezighouden met literatuur of poëzie bieden mogelijkheden voor samenwerking. Deze projecten kunnen worden ingepland waarbij gebruik gemaakt kan worden van de pers en faciliteiten.

Bereik: 12 x per jaar

Bezettingsgraad: 90%

9. MARKETING EN PUBLICITEIT

Het aantrekken van voldoende deelnemers en vrijwilligers voor de activiteiten met de drukpers en het werven van abonnees voor de VermijsPrent vereist een gerichte marketinginspanning. Ook hier geldt dat de uitvoering onderdeel is van de uiteindelijke exploitatie door RAAF en derhalve in financiële zin geen onderdeel uitmaakt van dit verzoek.

Website / Sociale Media

Een professionele pagina die de diensten en faciliteiten van de drukpers beschrijft. We gebruiken Instagram en Facebook om afbeeldingen van resultaten te delen, aankondigingen te doen en interactie met potentiële gebruikers te bevorderen. (zie: [Video Vermijs Prent](#))

Lokale events en Workshops

Open inlooptdagen of workshops om mensen kennis te laten maken met de drukpers, om de gemeenschap te betrekken en interesse te wekken. Ook worden de workshops, trainingsdagen en andere gebruiksmomenten vastgelegd en gepromoot.

Partnerschappen

We zoeken samenwerkingen met kunst- en ambachtsscholen, grafische ontwerpbureaus en lokale kunstenaars om langdurige relaties en regelmatig gebruik te stimuleren.

Nieuwsbrieven / E-mailmarketing

Electron verstuurt regelmatig nieuwsbrieven met updates, inspiratie en aanbiedingen. Dit kan bestaande gebruikers betrokken houden en potentiële klanten interesseren. Ook RAAF heeft een klantenbestand opgebouwd dat benaderd wordt voor deze nieuwe faciliteiten.

Recensies en testimonials

Ambassadeurs; tevreden gebruikers vragen we om recensies achter te laten op de website en sociale media. Positieve feedback kan vertrouwen opbouwen bij nieuwe gebruikers.

SEO-optimalisatie

RAAF zorgt dat de website is geoptimaliseerd voor zoekmachines (SEO) om goed vindbaar te zijn voor mensen die op zoek zijn naar letterpress-drukpers diensten.

Redactionele publiciteit

We zoeken contact met lokale kranten, vaktijdschriften en platforms voor mogelijkheden voor redactionele aandacht, zeker in relatie tot de historie van de Vermijs Pers kan dit interessant zijn.

10. PLANNING

T/m februari 2024	Onderzoek Planvorming
	Uitwerken partnerschap met Electron / RAAF
Februari t/m mei 2024	Financiering
Juni 2024	Go / NoGo moment
September 2024	Start Nieuwe programmering in Breda
December 2024	Evaluatie en afronding

11. FINANCIËN

De totale kosten van het project bedragen € 39.400,- inclusief BTW. Daarmee is voorzien in de verhuizing zelf (5.395,-) de inrichting van de nieuwe werkplaats (€ 11.953,-), de ontwikkeling van de nieuwe programmering (€ 6.652,-) en de kosten voor Organisatie en PR (€ 15.900,-)

Na realisatie van de werkplaats, zal de jaarlijkse exploitatie bij Raaf in veilige handen zijn. De exploitatiekosten voor het gepresenteerde programma bedragen jaarlijks € 12.400,-, wat gedekt kan worden door inkomsten uit verkopen, workshops en verhuringen.

Een belangrijk deel van de organisatielasten wordt gedragen door de stichting zelf, waarmee ruim een derde van de kosten reeds gedekt is. Daarnaast zoeken we financiering bij het publiek en partners, bijvoorbeeld via de verkoop van de Vermijs Pers Prent

Om de uitvoering definitief mogelijk te maken hopen wij een beroep te mogen doen op overheden en fondsen. Het project vertegenwoordigt een evident belang op het vlak van zowel erfgoed en ambacht als talent en artistiek makerschap. In de nieuwe situatie zal het duurzaam kunstenaars, vrijwilligers en deelnemers inspireren en bijdragen aan het culturele leven in Breda en Brabant. Wij hopen op basis daarvan de gevraagde steun van fondsen te mogen ontvangen.